

Opkomst

Misschien in tegenstelling tot de mening van andere dienstplichtigen, heb ik de militaire dienst nooit echt vervelend gevonden, als ik er nu op terugkijk. Aanvankelijk is het nieuw en onwennig, met veel dingen die je moet leren. Maar toen ik door de opleiding heen was en eenmaal in de 'actieve dienst' terecht kwam, kon ik het accepteren en probeerde er het beste er van te maken. In het algemeen vond ik dat ik er lui van werd en daar liep ik tegen aan toen ik na beëindigen van de dienstplicht weer naar school ging. Maar verder heb ik in de 14 maanden dienstplicht veel geleerd, met name op het gebied van sociale contacten en een aantal praktische vaardigheden die ik aangeleerd heb. Ik zeg altijd dat ik tijdens mijn dienstplicht heb leren eieren bakken en ook de grondbeginselen van het kamperen.

Met de periode waarin ik de dienstplicht moest vervullen heb ik geluk gehad door een gunstige opkomstdatum aan te vragen. Door het vooraf inwinnen van informatie en het invullen van de benodigde formulieren kon ik de toen geldende 14 maanden precies inpassen tussen de opleidingen aan de MTS en de HTS, met verlies van precies één schooljaar. Zo kwam het dus dat ik lichting 77-04 was en moest opkomen in begin juni van het jaar 1977, precies na het behalen van het MTS-diploma. Eind augustus 1978 kon ik afzwaaien en direct beginnen in het eerste jaar van de HTS, zonder iets iets moeten missen, behalve dan misschien iets van de introductie.

De eerste opkomst voor dienst is mij goed bijgebleven, mede doordat ik na het afzwaaien er een kort verhaal over heb geschreven. Nog niet zo lang geleden vond ik dat getypte verhaal weer terug tijdens het opruimen van een kast. Het past best wel in dit verhaal, dus de komende paar bladzijden heb ik eigenlijk ergens in 1978 al geschreven. Als ik het zelf weer terug lees, dan spreekt hier voornamelijk de verwondering uit die je mee maakt als je opeens in een vreemde bureaucratische omgeving met zijn eigen typische gewoontes terecht komt

Als iemand mij vraagt wat ik na mijn schooltijd gedaan heb, dan begin ik altijd te vertellen: “nou op zekere dag kreeg ik een brief met een spoorkaartje er aan vastgehecht . . . “. Men begrijpt dan onmiddellijk wat ik bedoel. Maar van dat spoorkaartje is wel uit lang vervlogen tijd. Nu krijg je als het zover is, een keurig door de computer geprint briefje voorzien van naam, registratienummer, lichting en plaats van bestemming. De lezer wordt dan vriendelijk, doch wel enigszins dringend, verzocht zich op de boven vernoemde plaats en op boven vernoemde datum zich te willen melden. Geen spoorkaartje meer, de reiskosten worden naderhand gewoon vergoed, uiterst modern dus. Men dient zich op deze datum op pad te begeven met de eerste reisgelegenheid na 06.59 uur. Waarom zeggen ze niet gewoon vanaf zeven uur? Desondanks heb ik op de bewuste dag in juli toch de moed gehad om met de bus van 06.55 uur te vertrekken. Ik heb nou eenmaal een hekel aan te laat komen. Men zei thuis dat dat misschien wel de laatste beslissing was die ik de komende veertien maanden zou nemen. Maar dat is toch wel meegevallen.

Na bijna in de verkeerde trein te zijn gestapt en bijna drie haltes te vroeg te zijn uitgestapt, waarschijnlijk van de zenuwen, ben ik tenslotte toch op het station van Ede – Wageningen aangekomen. Opvallend was de grote hoeveelheid volk van mijn eigen leeftijd die ook uit de trein stapte en zowaar zag ik tussen de massa nog een bekend gezicht, iemand die ik nog van school kon. Niet dat hij bij mij in de klas heeft gezeten, maar toch is het leuk om een enigszins bekend iemand te zien. Trouwens, ik wist dat een goede bekende van mij, ene Jack, met wie ik nog samen in de klas had gezeten, ook vandaag bij het zelfde onderdeel zou worden opgeroepen. Daar sta je

dan op dat perron, hoe verder? Maar je bent beslist niet alleen, een wagonlading vol. Spoedig zag ik een bordje met het opschrift: "verbindingsdienst" en een pijl. Ik vond het een uitstekende service om op het station al de bewegwijzering neer te zetten. Dus de meute vertrok in de richting van de pijl en even buiten het station werden we opgevangen door de VVDM (Vereniging Voor Dienstplichtige Militairen), die onmiddellijk begon met het verstrekken van pamfletten. Spoedig doemde er in de verte een militair uitziend figuur op, die ons verzocht om ons in de door hem aangewezen richting te willen begeven en dat we verderop weer opgevangen zouden worden. We kwamen uit bij een hoog stalen hek, dat er door het er achter gelegen plantsoentje en bosjes niet onvriendelijk uitzag. Door de soldaat die bij de toegang stond werden we vriendelijk toegegrijnsd. Een ander figuur dat een eindje verder stond, niet minder breed lachend, fungeerde als een levend verkeersbord: voor de verbindingsdienst linksaf en rechtdoor voor de rest. Ik dus linksaf. In de verte stonden een paar militaire vrachtwagens met wat volk er omheen. Niemand was aanwezig om te vertellen dat we hier moesten stoppen, dus liepen we gewoon door. Totdat we achter ons een vrolijk gelach hoorden. Blijkbaar waren deze veewagens er toch voor ons neergezet, zodat we tenslotte maar omgekeerd zijn en terug sjokten, waar we wederom liefderijk opgevangen werden en in de vrachtwagens werden gedirigeerd. De vering van deze 'touringcar' bleek niet al te best, maar we konden al vermoeden dat niet alles in het leger even luxe zou zijn. Wel waren de banken bekleed met zachte, lege, jutte zakken. Na een onduidelijke route, het uitzicht vanuit de bus was niet te best, hoorden we plotseling een geluid dat ons deed vermoeden dat alle tandwielen uit de versnellingsbak waren gevallen. Maar nee, we waren gewoon gestopt. Nadat iemand zo vriendelijk was geweest om de laadklep van de vrachtwagen naar beneden te laten zakken, mochten we er uitspringen. Onhandig als ik van nature ben, bezerde ik hierbij mijn voet bij deze sprong van wel zeker een meter hoog.

We werden naar de ingang van een riant uitziend gebouw gedreven en in een ruimte, wat later de bar bleek te zijn, neergezet. Onmiddellijk verschenen een aantal in het groen geklede figuren en serveerden ons een bekertje gloeiend hete bruine vloeistof. Na onderzoek bleek het voornamelijk koffie te zijn. Door een blijkbaar wat hoger geplaatst figuur uit het militair bestel, te oordelen naar de versierselen op zijn schouder, werden wij verzocht ons naar de er naast gelegen zaal te begeven en de meegenomen papieren gereed te houden. We hebben hem er toen op gewezen dat dat nog wel effe kon duren, omdat we 'geen looie pijp' hadden. We hebben de man toch zijn zin gegeven en zijn, toen we de koffie op hadden, naar de aangrenzende ruimte gegaan waar we ons keurig in rijen van één opstelden om wat administratieve handelingen te ondergaan. Hier kregen we dus ons groene paspoort en wat andere onduidelijke papieren. Het werd ons op het hart gedrukt deze bescheiden toch vooral goed te bewaren. Verderop in de zaal waren enkele tijdelijke loketten ingericht en al naar gelang van wat er in de papieren vermeld stond werd ieder naar één van deze loketten gestuurd. Hier moesten we nog meer formulieren en vragenlijsten invullen. Ook werden we, toen we met een groepje van zo'n elf man bij dat loket zaten, voorgesteld aan een figuur met enkele versierselen die ons de gehele verdere dag zou begeleiden. Om deze figuur niet uit het oog te verliezen had hij een rode band om de arm. Ze denken in het leger zeker dat we dom en slechtziend zijn. Wij dus met z'n elfven als een stel ganzen achter deze figuur aan. Sergeant Gans leidde ons naar een gebouwtje waar we allemaal om te beginnen een plasje moesten plegen, in een potje. Nadat we het gevulde potje ingeleverd hadden, werden we langs een aantal tafeltjes gevoerd, onder leiding van de Gans, waar onder andere de vraag gesteld werd: "man of vrouw". Toen we deze vraag naar beste weten hadden beantwoord gingen we met z'n allen op de foto, de röntgenfoto weliswaar.

We stonden weer buiten, in de ene hand onbegrijpelijk papierwerk en in de andere hand je tas met je persoonlijke eigendommen, een verschooning en wat toiletartikelen. Op naar het volgend programma-onderdeel.

Aangekomen bij een mooi groen grasveld, tegenover een grote grauwe loods, zei de Gans: “zet je tas hier maar neer, deze soldaat hier let er wel even op”. Dus wij naar die loods, daar ging het blijkbaar om. Aan de gevel prijkt een bordje met de tekst: “eerste verstrekking rekruten, ruiling om de hoek”. Binnen was de alles overheersende kleur groen en donkerbruin. Het donkerbruin van de vloeren en het immens hoge plafond en de verdere inrichting. Vlak naast de ingang bevonden zich een rij kapstokken. Uittrekken was het bevel, waar is dat goed voor? Gelukkig was het die dag niet koud, integendeel het was snikheet. Dat viel dus mee en je onderbroek mocht je aanhouden. De loods had iets weg van een soort supermarkt: rijen met stellingen, waardoor men een bepaalde route dient te lopen. Aan het begin van de route bevond zich een man die mij gebod met de blote voeten op een soort van plankje te gaan staan. Op het plankje waren diverse gekleurde strepen aangebracht. Mijn grote teen reikte tot de gele streep, zodat ik een paar sokken kreeg toegeworpen, waarop zich ook een gele streep bevond. “Hier trek an!” Misschien toevallig stond er ook een houten bank, zodat je dus op gemakkelijke wijze de sokken kon passen. Als je vond dat ze goed zaten kreeg je onmiddellijk nog eens vijf paar van dezelfde maat naar je hoofd geslingerd. Dan rees de vraag: waar laat je die sokken? Dat was maar heel even, want gelijk kreeg je een donkergroene zak aangereikt. Hier moesten ze dus in. Op naar de volgende kraam. Hier zat een man achter een bureau. Tegen dit bureau was een soort van trappetje aangebouwd. Ik moest deze trap beklimmen en stond uiteindelijk met mijn voeten op een soort van plateau met een maatverdeling. Mijn voeten bevonden zich dus ongeveer op neushoogte van die man. Nadat hij het formaat van mijn voeten kort, maar aandachtig had bestudeerd, krabbelde hij iets onleesbaars op mijn kledingkaart. Die kaart hield ik stevig in mijn linkerhand en met de rechter sleepte ik de groen zak achter mijn aan. Bij het volgend hok kreeg ik een paar schoenen naar mijn hoofd geslingerd op vertoon van mijn kledingkaart. Ik moest ze passen en ook hier stond weer een bank gereed. Ze paste, dus ik kreeg een tweede paar, ook in de zak. De volgende meneer die ik ontmoette had iets weg van die oude verkoper uit de televisieserie: “Are you being served?” Hij begroette mij met een centimeter om zijn nek. Even dacht ik hij dat mij zou gaan wurgen, weet je veel als je pas een paar uur 'onder de wapenen' bent. Maar hij meette slechts mijn nekomvang. Ik kreeg een soort van overhemd toegeworpen, met grauwslijer, zo één als men tegenwoordig vaak in dumpzaken ziet en hij hees mij er in. Toen het de verkoper zijn goedkeuring kon wegdragen, kreeg ik er nog twee. Hij verwees mij naar zijn collega, een eindje verder op. De man bekeek mijn kaart en concludeerde uit de maat van mijn schoenen mijn broekmaat en reikte mij een broek aan van een zeer antiek model, lever-kleurig. Tijd om de gulp, met knopen, dicht te maken kreeg ik niet, want alweer werd er gecommandeerd: “doorlopen!” Bij de volgende stand werd ik voorzien van een volgens hun bijpassend jasje in de kleur bruin. Verder kreeg ik een zooi onherkenbare legergroen kleurige kleding. Alles in de zak die nu toch wel zwaar begon te worden, zo niet looiig. Bij de 'kassa', aan het einde van de route dus, mocht je de hele zak omkeren op een tafel en met dan zeer welkome hulp werd dan gecontroleerd of je alles wel had. Nu alles weer in de zak proppen en een stuk of tien handtekeningen zetten voor ontvangst en dan mocht je je burgerkleding weer aantrekken.

Onder leiding van de Gans gingen we weer op pad, loodzware plunjebaal op de nek en de tas weer in de hand. Ja, die tas stond er nog! We gingen een groot bakstenen gebouw binnen, wat later het compagniegebouw bleek te zijn, gebouw D in mijn geval. We kwamen in een kamer waar tien bedden en tien kasten stonden, aan ieder lange zijde vijf stuks. In het midden van de kamer stonden twee formica tafels en wat stoelen er om heen. De plunjebaal en de tas mochten we bij een bed van onze keuze neerzetten en we gingen weer naar buiten, weer naar die grauwe loods. Toen we binnen kwamen, wilde ze dat we ons weer gingen uittrekken, maar daar traptten we niet in. We volgden nu een andere route door de loods heen. Op een gegeven moment kreeg ik een loodzware, half gevulde, plunjebaal toegeworpen. In een poging die baal op te vangen ging ik door

de knieën, maar ik ben toch op eigen kracht weer overeind gekomen. Nu kregen we iets meer herkenbare artikelen uitgereikt, zoals twee overalls, een oranje sportshirt met de Nederlandse leeuw, een zwarte sportbroek, model uit de tijd van Han Hollander en diverse soorten ondergoed in uiteraard legergroen. Ook alles weer in de zak gepropt, vele handtekeningen gezet en weer naar buiten. Opvallend was hier het bordje: “alles wat te groot is krimpt en alles wat te klein is loopt uit in het dragen”.

Op de kamer voltrok zich een toch wel gedenkwaardig moment: het burgerpak moest verruild worden voor het groene pak. Dat is een heel gedoe om alle onbekende kledingstukken van elkaar te onderscheiden en ook om de overall die in de tweede zak zit op te zoeken en de schoenen die ergens onderin de eerste zak zitten. Uiteindelijk is toch alles goed gekomen en kregen we een korte pauze.

Het was al middag geworden en dus werd de “lunch” opgevoerd: een plastic zakje met vier sneden brood, “liefhebbers voor melk kunnen op de gang terecht!”, want daar werd getapt. Terwijl wij ons brood nuttigden, kregen we bezoek van een paar figuren van de vorige lichting, die daar dus al twee maanden waren, in onze ogen een eeuwigheid. Men vertelde ons vol leedvermaak wat we de komende maanden konden verwachten, maar dat scheen toch nog wel mee te vallen. Volgens hun zat je bij de verbindingdienst vrij goed, “je zit er gebakken”, zagezegd. Dat gaf ons rekruten weer wat moed.

Vervolgens verscheen sergeant Gans weer ten tonele en probeerde om de tijd te doden iets te vertellen over de diverse rangen en standen in het leger en hoe die mensen te onderscheiden. Hij had net zo goed een paar moppen kunnen vertellen. Om drie uur zouden we onder de krijgstuicht gesteld worden en dan zou de definitieve kamerindeling bekend gemaakt worden. Tot die tijd hadden we niets te doen en konden relaxen op bed.

De majoor die ons om drie uur in het filmzaaltje welkom heette stelde zich voor als Majoor Spruit en vond het uiterst verheugend dat we allemaal vrijwillig gekomen waren. Want immers niemand hoefde door de marechaussee van huis opgehaald te worden. Een oud vergrijsd mopje dat de man bij iedere lichting opnieuw verteld blijktbaar. Deze majoor die een uiterst opvallend, onopvallend toupetje, een haarstukje dus, droeg is ooit eens een oude vlam van mijn moeder geweest, zo bleek later. Met een beetje ongeluk was deze vage majoor dus mijn vader geweest. Maar later hebben we hem toch wel leren kennen als een geschikte vent in zijn functie van Compagnie Sergeant Majoor, of te wel C.S.M.

De kamerindeling werd nu bekend gemaakt, zodat het gros van de meute die eerst tijdelijk op de bovenste verdieping gezeten had, nu met twee zware plunje balen weer naar beneden konden gaan zeulen en omgekeerd. Dat gaf dus de eerste uren een flink geloop door de gangen en kamers van het compagniegebouw. Persoonlijk had ik het geluk dat ik de in zelfde kamer op de benedenverdieping kon blijven en ik koos nu het bed rechts achteraan, oftewel vlak bij het raam. Nu ontmoette ik ook weer mijn oude klasgenoot, Jack, hij kwam ook op de zelfde kamer.

Na een tijdje verscheen er een geheel nieuw figuur op de kamer, een sergeant die zich beleefd voorstelde als sergeant Heylichers. Pas veel later bleek dat hij van voren Harry heette. Deze goede man overhandigde aan iedereen een naamkaartje, bestemd om op de borst te dragen. Op onze vraag waar dat goed voor was, zei hij: “Och, dat is hier gebruikelijk, dan weten we tenminste wie je bent. En kijk maar, ik heb er zelf ook een”. Maar die naamkaartjes waren in de afschuwelijke kleur: roze! Met deze belachelijke dingen hebben we twee maanden lang moeten lopen.

De sergeant ging aan tafel zitten en nodigde ons uit om gezellig aan tafel aan te schuiven. Deze sergeant Heylichers heeft ons toen uitgelegd wat de plannen waren en wat ons de eerste dagen nog meer te wachten stond.

's Avonds na het eten werden gezamenlijk en 'klassikaal' de kasten ingepakt onder leiding van de zelfde sergeant en door een aantal 'vrijwilligers' van een vorige lichting die kwamen helpen. Nou is zo'n kast inpakken nog niet eenvoudig als het zou lijken, zeker niet voor een eerste-dags-dienstplichtige. Dat komt omdat je de benamingen van al die artikelen nog niet kent, wat is nou het verschil tussen een binnen- en een buitenbroek? Of een binnen- of een buitenjas? En wat is nou een koppelpassant? Als je die twee plunjebalen hebt leeggestort op je bed en in de naaste omgeving, heb je zo'n onoverzichtelijke berg groene spullen dat je niet weet waar je beginnen moet. Overal komt er weer iets vreemd tussen uit, zoals diverse soorten riempjes en naaigarnituren, kleine rode doosjes en andere vage spullen. Dan moet ook die kast nog 'volgens de voorschriften' ingepakt worden, alles op de zelfde breedte gevouwen en de vouwen op mesbreedte. Met elkaars hulp kom je er wel uit en heb je aan het eind van de avond je kast toch model ingepakt en je bedje opgemaakt. De verdere avond wordt bijna verplicht doorgebracht in de kantine waar de 'Welzijn Zorg' die avond wat ontspanning probeert te brengen door het organiseren van een bingo-avond. De hoofdprijs is een draagbare TV en verder worden de pauzes opgevuld met een soort van discotheek. De avond wordt niet zo heel gezellig, maar het is leuk geprobeerd. Het is gebruikelijk dat men voor de eerste opkomstdag iets organiseert. Voor elf uur is alles afgelopen, want voor de eerste week is het verplicht licht uit en slapen om elf uur. Meestal wordt hier door de dienstdoende sergeant goed op gelet, tot groot vermaak van de vorige lichting die wel naar bed kan gaan wanneer het hun belijft. Bekend is dan ook het lied waarmee de nieuwe verse lichting toegezongen wordt: ik citeer:

Bolle naar bed,
Bolle naar bed,
Bolle, Bolle, Bolle naar bed,
Bolle naar bed,
en zo voort.

Het lied wordt dan altijd zo tussen tien en elf uur aangeheven uit volle borst en ook bij voorkeur diep in de nacht onder het raam waar de nieuwe 'bollen' liggen. Heel populair is het ook om de brandslang 's nachts op een 'bolle-kamer' te zetten. Letterlijk een daverend succes heeft het ook om 's nachts de UZI met opgespaarde losse flodders op een 'bolle-kamer' leeg te schieten. Dit alles onder het motto: 'we zullen die verse bollen eens lekker afknijpen'.

(De term 'bolle' slaat op het feit dat de baret van een rekrut nog niet goed in het model zit, maar nog wat bol op het hoofd zit. Na verloop van tijd en door het dragen wordt die baret platter.)

De volgende dagen worden we met de meest uiteenlopende zaken beziggehouden, die blijkbaar tot doel hebben dat we iets gaan begrijpen waarom we hier zijn. Spoedig wordt ons duidelijk dat deze kazerne maar een opleidingscentrum is, een soort van doorgangs-instituut en dat we na drie maanden worden overgeplaatst naar één van de parate onderdelen in Ede zelf, of in Harderwijk, Schaarsbergen of naar de de Wittenberg (nu Generaal Kootkazerne) bij Garderen wat de mooiste kazerne van Nederland is (of misschien was).

In de eerste paar weken zullen we een algemeen militair vormende opleiding krijgen en dan pas zou meer de nadruk worden gelegd op de verbindingstechnische opleiding. Iedere legeringskamer bestond uit tien man, dit groepje vormt dan ook het klasje tijdens de lessen en wordt aangevoerd door de kamer-oudste.

Tot zover het relaas over de eerste opkomst dag, geschreven dus misschien wel tijdens de dienstitijd of anders wel snel daarna.

Opleiding

De eerste drie maanden waren dus de opleiding bij de verbindingdienst in de opleidingkazerne Elias Beeckman in Ede. We werden geïnstrueerd in het beheren, gebruiken en onderhouden van de verbindingapparatuur die geïnstalleerd is in vrachtwagens die een mobiel verbindingscentrum kunnen vormen in tijden van oorlog en crisis. Zoveel verschil met de schooltijd op de MTS was er niet. De dagdelen tussen 's morgens negen uur en 's avonds vijf uur werden gevuld met lesuren in cursuslokalen aan de hand van lesboeken en apparatuur opstellingen. Tussendoor waren er pauzes die we in de kantine doorbrachten. Behalve de technische lesuren waren er ook militair gerichte lessen, bijvoorbeeld de elementaire EHBO beginselen die hier de ZHKH genoemd werden, of te wel voluit geschreven als Zelf Hulp en Kameraden Hulp. Daarnaast kregen we ook een paar uur per week training in exercitie. Daar had ik wat meer moeite mee. Mijn gevoel voor maat houden is niet al te best, dus vooral in het begin had ik best wel wat moeite om in de maat te lopen. Dikwijls werd ik er door de dienstdoende sergeant op gewezen dat ik als een

telganger liep. Later leerde ik mij beter aan dat als de rechtersoet naar voren gaat, dan de rechterarm naar achteren moet (of was het nou toch andersom?). Wat het in die periode van drie maanden gemakkelijk maakte was, dat je als één groep met z'n allen tegelijk als één lichting was binnen gekomen en dat in die groep iedereen gelijk was. Daardoor was de binding in de groep en met name met de zeven anderen waarmee ik op de zelfde slaapzaal lag erg goed. Éénmaal per week werd er 's avonds in de kantine een film gedraaid en de andere avonden waren we met de leden van ons klasje ook vaak in de kantine te vinden. Andere activiteiten waren ook mogelijk binnen de muren van de kazerne in je vrije tijd, zoals bijvoorbeeld het gebruik van de donkere kamer om foto's te ontwikkelen en af te drukken. Een aantal malen heb ik hier ook gebruik van gemaakt, maar dat is toch redelijk snel weer opgehouden. Het was ook hier in deze kazerne in Ede dat mijn kamergenoten mij geleerd hebben om bier te drinken. Op donderdagavond waren we vaak te vinden in de stad of de bar van de kazerne. Bier drinken was ik niet gewend, maar snel leerde ik dat je dat wel moet kunnen om in de militaire wereld te overleven. Na wat aansporingen van mijn kamergenoten beviel het bier mij steeds beter en omdat ik door gebrek aan ervaring mijn taks niet kende ging dat bijna fout. Er zijn een paar avonden geweest dat men mij moest begeleiden op de terugweg. Toen ervaarde ik ook voor het eerst de gewaarwording dat je stil in je bed ligt, maar de hele kamer om je heen draait. Wonderlijk dat ik mij dat nog kan herinneren. Ondanks, of juist door al deze nieuwe ervaringen en ook door veel meer beweging ben ik in die eerste maanden zo'n tien kilo afgevallen. Deze opleidingsperiode was in ieder geval een goede voorbereiding op het 'harde leven' van de actieve dienstdienst die er op zou volgen.

Actieve dienst

Na die drie maanden opleiding werd er door de legerleiding voor iedereen een plaats uitgezocht om de volgende elf maanden door te brengen. Je werd dus ingedeeld in de actieve dienst, dat kon in Ede zijn, of mogelijk op andere plaatsen in Nederland. Mijn bestemming voor de komende elf

maanden was 120 RVC, of te wel de honderdtwintigste Rayon Verbindingsdienst Compagnie. Dat getal is kolder, het geeft de indruk dat er nog minstens 119 soortgelijke compagnieën zijn. Dat is onzin, waarschijnlijk zo bedacht om 'de vijand' op een dwaalspoor te brengen. Samen met twee van mijn huidige kamergenoten, Cees en Hans, werd ik dus ingedeeld op 120RVC, gelukkig ook in Ede. De andere voormalige kamergenoten gingen naar andere kazernes. Samen met Cees en Hans werd ik met een jeepje naar de andere kazerne in Ede gebracht. Alle spullen stopte je in de legergroene plunjebaal. Alle kazernes in Ede liggen in het bosrijke gebied rondom Ede. We werden met de plunjebalen afgezet bij de kantine op dat nieuwe terrein. Die kantine was helemaal vol met andere nieuw aangekomen soldaten, wachtend om afgehaald te worden door iemand van hun nieuwe afdeling. Steeds werden er nieuwe namen afgeroepen, maar steeds zaten Cees en Hans en ik er niet bij. We begonnen al te twijfelen of we hier wel op de juiste plek zaten. Tenslotte was de hele kantine leeg en wij waren nog steeds niet opgeroepen. Blijkbaar waren ze ons drieën ergens vergeten. De gedachte kwam op om er dan maar stillletjes tussen uit te knijpen en terug in het burgerleven te stappen. Uiteindelijk na minstens een uur wachten, of de zaak op het beloop latend, zijn we toch maar eens gaan informeren. Men was ons inderdaad vergeten. Na wat telefoontjes kwam toch een sergeant ons ophalen om ons naar het gebouw van 120RVC te brengen.

Weer kwamen we met zijn drieën op een kamer van acht terecht, maar nu was de situatie heel anders dan tijdens de opleiding. Nu waren wij de 'nieuwen' en moesten ons zien te plaatsen binnen de andere vijf bewoners op de kamer en binnen de groep van enkele tientallen soldaten die hier al heel lang, een paar maanden, rondliepen. Eén van die oudere kamerbewoners was heel dominant en sliep in het bed naast mij. Tegenover die persoon had ik toch wel wat moeite om mij te bewijzen en een houding te geven. In iedere groep is er altijd wel iemand die een 'kneusje' is en mikpunt is of wordt van allerlei grappen. Op deze kamer was dat Harry, hij had zijn uiterlijk niet mee en kwam niet al te intelligent over. Daarom werd hij Harry Nak genoemd, naar de gelijkenis met een van de typetjes van André van Duin. Zelf heb ik altijd gedacht dat deze Harry zijn domheid maar een beetje speelde en eigenlijk super slim was. Het gevolg was dat Harry altijd het mikpunt werd van alle mogelijke grappen en de streken die je zou kunnen bedenken. Zelf kon ik mij redelijk staande houden binnen deze nieuwe groep en daarbij had ik veel steun van Cees en Hans. Wij waren de nieuwe in de groep, 'de bollen', zoals dat in militaire dienst heet en moesten ons bewijzen. Zeker in de eerste maanden trok ik veel met Cees en Hans op en ze noemde ons 'De drie van honderdtwintig'.

Ik was opgeleid voor de functie M34X0, een codenaam voor de commandant op een straalzender verbindingspost. In mijn nieuwe functie kreeg ik het commando over een tweetal wagens, of voertuigen, zoals dat in het jargon heet. Het waren twee 1-tonner wagens en een aanhangwagen. Iedere 1-tonner ziet er uit als een stevige en wat grote jeep met een kleine opbouw. Ik vind het nog steeds leuke stevige, niet al te grote wagens en misschien is hier mijn voorkeur voor op Jeeps gelijkende auto's wel ontstaan. De eerste wagen had zijn opbouw volgebouwd met verbindingsapparatuur en je kon ook nog geriefelijk in die opbouw zitten. Er waren twee stoeltjes, een uitklaptafeltje en zelfs een kachel. Het had de knusheid van een kleine caravan, hoewel je er niet in kon staan. De tweede wagen was de materiaalwagen, die had z'n opbouw volgeladen met antennes en onderdelen om een antennemast op te bouwen. Dan was er nog een aanhanger en daarop stond een dieselaggregaat voor opwekking van elektriciteit. Bij elkaar vormden die twee wagens met aanhanger een complete verbindingspost die zelfstandig ergens te velde kon opereren of ingezet kon worden in een kamp met meerdere wagens van de verbindingsdienst om uiteindelijk een landelijk dekkend communicatienetwerk op te bouwen. Als bemanning op deze twee wagens hoorde er twee chauffeurs te zijn en een commandant die alles wist van de

technische apparatuur en dat was dus de M34X0. Alleen was er een personeelsgebrek, voor mijn twee wagens waren er geen chauffeurs. Mijn collega's Cees en Hans waren vanwege hun opleiding ook straalzender verbindingspost commandant, maar zij hadden wel chauffeurs.

Als er geen oefeningen waren, dan was het dagelijks werk het onderhoud van je voertuigen waar je voor verantwoordelijk was. De chauffeurs hielden zich bezig met de eerste lijn controles en het onderhoud van motor en rest van de mechanica van het voertuig. De commandant (ik dus) moest regelmatig de verbindingstechnische apparatuur controleren en verder toezicht houden en rapportages schrijven over het werk van de chauffeurs. Bij gebrek aan chauffeurs heb ik in die eerste maanden ook

veel bijgeleerd over autotechniek. Alle inspecties deed je aan de hand van controlelijsten die je minstens wekelijks doorliep. Als er iets niet correct was of niet deugde wat je zelf niet kon verhelpen, dan werd het verder afgehandeld door de specialisten in de garage. Een handicap daarbij was dat ik toen nog geen rijbewijs had en ook geen militair voertuig mocht besturen, ook niet voor een kort ritje over het kazerneterrein van parkeerplaats naar garage. Daarom waren mijn twee wagens altijd een geval apart en de hogere leiding, de sergeanten en luitenanten maakte zich altijd veel zorgen bij inspecties van buiten af. Altijd had ik mijn wagens wel op orde en voor technische defecten liet ik ze ophalen door de garage. Bij mijn definitief afzwaaien zei mijn kapitein, dat ze in het begin wat moeite met mij hadden, maar altijd bleek dat ik mijn zaken prima op orde had. Je kon natuurlijk niet altijd met de inspectielijsten bezig zijn, daarom pleegde je af en toe ook wat simpel onderhoud aan de wagens, zoals schoonmaken of met de vetspuit de smeernippels behandelen en de kale plekken, of roestplekken, wegwerken met legergroene verf. Wat iedere nieuwkomer al snel leerde van de ouderen was je 'te drukken', dat betekende dat je onvindbaar was, of heel druk met iets bezig wat niet zichtbaar was. Dat deden we dus ook geregeld door tijdens de werkuren gewoon binnen in de 1-tonner gaan zitten met de deur dicht, of liefst van binnen uit op slot. De tijd bracht je dan wel door met een boek lezen een spelletje kaart of een dutje. Van mij dachten mijn superieuren altijd dat ik druk bezig was, omdat ik snel liep over het terrein. Nog steeds is langzaam lopen niets voor mij, daarom heb ik ook vandaag nog zo'n hekel aan markten, ik kan niet tegen dat slenter tempo.

Op donderdagavond gingen we altijd de stad Ede in, het was dan koopavond en we eindigden dan altijd in de kroeg. Dan ging ik met Cees en Hans op pad en soms gingen nog wel eens anderen van de kamer mee. We hadden al snel onze eigen bruine stamkroeg ontdekt, jammer dat ik niet meer weet hoe die heette. We dronken dan redelijk wat bier, maar niet zoveel dat we de volgende dag niet meer zouden kunnen functioneren. Het gebeurde dan ook nog wel dat we op de terugweg nog even bij de plaatselijke discotheek naar binnen gingen en daar de donderdagavond vol maakten. Op vrijdagmorgen gingen we met de hele compagnie hardlopen in het bos, dat was onderdeel geworden van de lichamelijke oefeningen. Dat hardlopen was niet vanaf het begin zo, maar op een gegeven ogenblik vond de staf dat noodzakelijk. Een paar maal per jaar werden er testen gedaan op de lichamelijke- en militaire vaardigheden. Die testen bestonden uit onderdelen zoals

granaatwerpen, met een stenen namaak granaat, touwklimmen en conditietesten zoals hardlopen. Voor dat hardlopen gold als eis dat je vijf kilometer binnen dertig minuten moest kunnen afleggen. Velen haalde die afstand over een parcours in het bos niet binnen die tijd en ik ook toen nog niet. Dat vond de staf aanleiding om op vrijdagmorgen verplicht hardlopen in het bos in te stellen. Er moest minstens een vaste route van zo'n vijf kilometer in het nabij gelegen bos afgelegd worden. Maar niet altijd gingen de sergeanten en de luitenant mee en het bos kent vele zijpaden. Dus sommige waren vaak wat eerder op de kamer in de kazerne terug dan eigenlijk de bedoeling was, ik denk dat ik niet zo vaak gesmokkeld heb en dat ik trouw de afstanden afgelegd heb. Hierdoor zag ik wel mijn conditie vooruit gaan en ik had er goede hoop op dat bij de volgende test ik wel zou slagen voor het onderdeel hardlopen. Maar helaas was ik in de andere onderdelen zoals granaat gooien en touwklimmen ook niet goed, daarop zakte ik ook. Groot was mijn teleurstelling dat diegene die te weinig punten hadden behaald ook niet mee mochten doen op het laatste onderdeel van de test: het hardlopen. Dus mijn militair diploma heb ik nooit behaald. Het luchtige vrijdagmorgenprogramma, eerst het hardlopen in het bos en dan relaxen op de kamer, maakte wel dat we zo vanaf tien uur 's morgens tot zo'n twaalf uur, weinig te doen hadden behalve dan koffiedrinken en het wekelijks onderhoud aan je geweer. We zorgden dan ook altijd voor wat lekkers bij de koffie, zoals taart of gebak en ondertussen een beetje poetsen aan je 'Uzi'. Zo kreeg die vrijdagmorgen wat feestelijks en het was een goed begin van het weekend. Omdat Cees, Hans en ik op de donderdagavond de stad in gingen, zorgden we dan vaak ook voor het gebak. Menigmaal stonden we dan met een taartdoos in een discotheek en dat voelt toch heel vreemd, want waar zet je die doos neer, op een barkruk?

Op de vrijdagmiddag zo rond een uur of vijf verruilden we het groene legerpak voor een meestal spijkerblauw straatuniform. In die tijd droeg ik daar dan ook nog cowboylaarzen bij. Nog steeds zou ik veel vaker op cowboylaarzen willen lopen, in het begin zit dat heel lekker, maar ik heb de laatste jaren geen paar laarzen kunnen vinden wat ik langdurig kan dragen zonder er pijnlijke voeten aan over te houden. Zo moesten we in het burgerpak ons voor die week dan nog een keer in het gelid opstellen op het exercitieterrein voordat we van de kapitein officieel hoorden dat we kazerne voor twee dagen mochten verlaten. Dan liepen we met z'n allen zo snel mogelijk naar het station Ede-Wageningen om de eerst mogelijke trein te halen. Ook dan maakte ik er een sport van, samen met Cees en Hans om de lange colonne op weg naar het station rechts in te halen en als één van de eersten op het station te zijn. Daar kon je dan aan speciaal loket je gratis militaire vervoersbewijs, 'het vrij vervoertje', laten afstempelen. Dan zo snel mogelijk de trein naar Amsterdam in zien te komen.

Thuis in Amsterdam, in het ouderlijk huis, was het dan wel fijn om weer even thuis te zijn. Maar zo halverwege, ergens op de zaterdag sloeg de verveling en de sleur al weer snel toe. Thuis wist ik weinig te vertellen over het militaire leven en mijn ouders waren er eigenlijk ook nauwelijks in geïnteresseerd. Zaterdag 's middag ging ik meestal wat wandelen en winkelen in het centrum van Amsterdam, wat rondkijken voor nieuwe grammofoonplaten of boeken. De zondag was een dag van uitslapen en zo aan het einde van de zondagmiddag bereidde ik me mentaal al weer voor op de reis naar Ede. Je kon in principe ook maandagmorgen op de kazerne aankomen, maar als je met openbaar vervoer reisde was dat wel te doen, maar moest je heel vroeg op. Eigenlijk vond ik het wel goed zo, op zondagavond na het eten de trein naar Ede nemen. Dan was ik tussen acht en negen uur 's avond weer op de kamer in de kazerne en de andere kamergenoten druppelden ook binnen. Dan keken we wat tv en praatten het weekend door.

Behalve het relaxte kazerneleven, hadden we ook oefeningen te velde. We gingen dan met ons hele wagenpark naar een plaats ergens in Nederland om de militaire verbindingstaken in de

praktijk te gaan oefenen, voor het geval dat we zouden worden aangevallen door de vijand. Wie die vijand was, daar liet men zich nooit over uit. Met de wagens en apparatuur bouwden we dan één of meerdere verbindingscentra op ergens in het land, meestal ergens in een bos. Soms werden enkele 1-tonner combinaties apart er op uit gestuurd en bouwden een kleine lokale verbindingspost op, bij voorbeeld bij een boer. De andere verbindingcompagnieën deden dat ook, maar stonden dan op andere plaatsen. Het idee was dat er een compleet landelijk verbindingennetwerk opgebouwd werd dat gebruikt kon worden als de normale telefonie uitgevallen zou zijn. Het netwerk zou dan de communicatie met telefonie en telex moeten verzorgen tussen alle militaire posten in het land en ook met de overheid. In de mogelijkheid van koppeling met het landelijk telefoonnetwerk was ook voorzien.

Alles bij die oefeningen werd gespeeld als of het menens was. In colonne, dus alle voertuigen op een rij in slakkengang van 40km per uur, gingen we naar de plek in het land waar we moesten zijn. Dat kon in Gelderland zijn, in de buurt van Ede, maar ik herinner mij ook een oefening ergens in de kop van Noord-Holland. In mijn beleving hebben we er een hele dag overgedaan om er te komen. Eenmaal op de plaats van bestemming werden eerst alle wagens opgesteld en in gereedheid gebracht. De antennes werden in elkaar gezet en de antennemasten gehesen en de dieselaggregaten werden gestart voor de elektriciteitsvoorziening. Het was dan mijn taak om samen met mijn twee chauffeurs dat allemaal voor onze twee wagens voor elkaar te krijgen en alles operationeel te hebben. Dan pas mocht je aan je zelf gaan denken en je tentje op gaan zetten. Iedere soldaat bezat een helft van een tent, dus je moest altijd met je maat, of je chauffeur, samen een pub-tentje bouwen. De andere disciplines verzorgden de gemeenschappelijke voorzieningen zoals de keukentent en de kantinetent. Hier in dienst heb ik de eerste kampeerervaringen opgedaan. Al snel kreeg ik handigheid in het opzetten van het tentje, maar wat ook praktisch was dat je je aanleerde om de eigen spullen netjes en ordelijke op te bergen. 's Avond was het donker in het hele kamp, licht en zaklantaarns waren verboden. Die zouden de aanwezigheid van het kamp aan de vijand kunnen verraden. Daarom moest je alles in het donker kunnen doen. Volgens mij plande de leiding de datums van die oefeningen altijd zo dat er geen maan was. In je tent moest je alles op de tast weten te vinden. Later toen ik op vakanties kampeerde heb ik hier nog dankbaar gebruik gemaakt van die aangeleerde handigheid.

Vaak stond het kamp er enkele dagen en dan draaide je diensten van acht uur op je wagen, eigenlijk nietsdoen of wat lezen, acht uur slaap in de tent en acht uur niets doen. Als je je dan bij donker 's avonds en 's nachts moest verplaatsen in het kamp, bijvoorbeeld naar je eigen wagen, naar de latrine of naar de kantinetent, dan moest dat op alle mogelijke zintuigen behalve het zicht. Ik deed dat door te concentreren op het zacht brommende geluid van de aggregaten, door stappen te tellen en te letten hoe de ondergrond aanvoelt onder de voeten.

Het is ook in deze periode geweest dat ik heb geleerd eieren te bakken. In de kantinetent stonden altijd tafels klaar met brood, beleg, koekenpannen op een gaspits en eieren. Als ik even niets te doen had, dan was er in de kantine altijd wel aanspraak en een goedwillende kok heeft mij daar geleerd hoe ik een ei moest bakken. Dat was nieuw voor mij, thuis had ik dat nooit gedaan, nooit hoeven doen en thuis mocht ik dat niet doen. Ik was dolgelukkig met deze nieuwe ervaring.

Minder gelukkig was ik met de oefeningen waar de leiding ons meestal 's nachts mee lastig viel, door te ensceneren dat we overvallen werden door de vijand. Er klonk dan een sirene en dan was het de bedoeling dat je zo snel mogelijk uit je tentje kwam en in een greppel of schuttersputje ging liggen. Als er dan nog 'gas, gas, gas' bij geroepen werd moest je ook je gasmasker opzetten. Die sirene had een heel typerende klank, een beetje te vergelijken met een bepaalde autoclaxon. Nog heel lang na het afzwaaien hoorde ik nog wel eens een autoclaxon die mij de rillingen en stuiptrekking bezorgde.

Er waren ook echt militaire oefeningen, waarbij de wagens met apparatuur niet meegingen, maar

waarin geoefend werd op overleven als de vijand komt. Denk dan aan bivaks met lange wandelmarsen, gecombineerd met schietoefeningen. Als standaard wapen hadden we een 'Uzi' een wapen dat relatief licht was en maar 2 kilo weegt. De winterse omstandigheden waren niet altijd zoals je die zou wensen. Zo herinner ik mij een bivak waar het 's nachts zo koud was, dat je beter je schoenen aan kon houden in je slaapzak. Als je die toch uit zou doen, dan waren 's morgens je schoenen bevroren en kon je ze niet aankrijgen. Dat waren nachten dat het water in je veldfles bevroor, ook al had je die aan je heupgordel in je slaapzak. Lang lag je 's nachts wakker en te klappertanden, of misschien kon ik niet slapen van de herrie van het klappertanden van diegene die jouw tent deelde.

Een oefening waarbij ik nog steeds kippenvel van krijg was tijdens een meerdaags bivak en het speelde zich ergens af op de Veluwe. Over een meertje in een bos was tussen de bomen een touw gespannen. Het meertje was ongeveer rond van vorm, laten we zeggen met een doorsnede van zo'n 20 tot 30 meter en gevuld met vies, bruin-groen water en misschien een tot twee meter diep. Dat touw was gespannen tussen twee bomen en overspande het water. Het touw hing een beetje slap en hing zo'n meter of drie boven het wateroppervlak. Het was de bedoeling dat je over dat touw zou kruipen van de ene naar de kant van dat watertje. Het is een bepaalde techniek, waarbij je op het touw ligt, een been horizontaal gestrekt op het touw en het andere been laat je naar beneden afhangen voor stabiliteit. Met de handen moet je je dan zo over het touw trekken. Nu moet je weten dat ik én hoogtevrees én vrees voor water heb. Pas op veel latere leeftijd heb ik een beetje leren zwemmen, maar gedurende mijn dienstplicht heb ik het moet doen met een mislukte zwemopleiding op de lagere school en geen zwemdiploma gehaald. Eén voor één moesten we over dat touw, er was geen ontsnappen mogelijk. Bloednerveus en misselijk van de zenuwen heb ik mijn beurt afgewacht. Toen ik eenmaal op het touw lag kon ik mij nog wel voortbewegen en tot zover ging het wel enigszins. Pas als je ongeveer halverwege was, precies op het midden van de waterplas, zo'n drie meter onder je, dan begonnen de officieren met het touw te slingeren. Toen ik dus ook halverwege was en ze ook bij mij met het touw gingen slingeren, heb ik ze gesmeekt – liggend op dat touw – om dit toch vooral niet te doen. Ik beloofde ze voor aanstaande vrijdag een hele taart als ze maar niet gingen slingeren. Uiteindelijk hebben ze het touw met rust gelaten. Trillend van de zenuwen heb ik de overkant bereikt. Daarna heb ik nog wel andere collega's van het touw af zien vallen en doornat uit de waterplas zien kruipen. Overigens die taart op vrijdag hebben die sergeants nooit gehad, maar de belofte heeft wel geholpen.

Bijna ben ik nog 'schutter eerste klas' geworden, maar uiteindelijk toch niet. Bij de schietoefeningen scoorde ik goede punten. Dat wordt dan beoordeeld aan de hand van jouw kogelinslagen in een kartonnen pop. Hoe dichter bij het hart, des te meer punten. Dat ging allemaal heel goed en ik stond op de nominatie voor 'schutter eerste klas'. Het ging mis toen ik bij een onderhoudsbeurt aan mijn 'Uzi' besloot om het richtvizier eens een goede beurt te geven. Dat is een richtmiddel dat je mechanisch kunt verstellen om het voor verschillende afstanden in te kunnen stellen. Er zaten blijkbaar wat zandkorrels in want als je het verstelde, dan kraakte het. Dus het vizier helemaal uit elkaar gehaald, heel goed schoongemaakt, alle sporen van zand eruit en weer in elkaar gezet. Had ik beter niet kunnen doen, want bij de volgende schietoefeningen zaten al mijn schoten er flink naast. Dus geen 'schutter eerste klas' meer. Ik zat er niet echt mee.

Het was in mijn functie gebruikelijk dat je twee maanden voor het afzwaaien bevorderd werd tot korporaal. Je kreeg dan twee gele strepen die je op de schouders moest dragen. Dat voelde heel onwennig, zeker de eerste week probeerde ik die nog nieuwe fel gekleurde gele strepen niet op te laten vallen. Dat lukt nooit, je kreeg dan jaloerse blikken van diegene die nog gewoon soldaat waren en de felicitaties van iedereen die ook korporaal of hoger was. Het was in die tijd dat we op een oefening te velde waren en dat ik werd ingedeeld als hulpje in de officierstent. Op zich een goede positie, maar het gaf wel een duidelijk beeld hoe de beroepsofficieren tegen de dienstplichtige soldaten aankijken. Het regende die dag flink en vanuit hun droge officierstent zagen de sergeants en de luitenant hoe de soldaten probeerden te schuilen door onder de voertuigen te kruipen. De luitenant zei: "ach kijk ze nou toch", op een toon alsof hij het over mieren had.

Het was ook in diezelfde tent dat ik onderhoud moest plegen aan gebruikte MAG13's, dat zijn wat stevigere machinegeweren. Ik had een korte opleiding voor de MAG13 gehad en het onderhoud bestond eigenlijk uit niets anders dan het machinegeweer uit elkaar halen en alle onderdelen schoon, droog en zandvrij maken. Dan alles licht invetten en weer in elkaar zetten. Dat in elkaar zetten wilde op geen enkele manier meer lukken, niets leek meer te passen. De dienstdoende sergeant erbij gehaald, die kwam er ook niet uit. Een trapje hoger, de luitenant erbij gehaald, die kreeg het ding ook niet meer in elkaar. Uiteindelijk kwam de sergeant-majoor met het voorstel om alle onderdelen maar in een vuilniszak te stoppen en morgen naar de wapenspecialist te brengen. Mooi, daar was ik van af. Later bedacht ik mij dat ik waarschijnlijk ergens in het mechaniek een poetsdoek had laten zitten, waardoor de onderdelen niet meer in elkaar pasten. Ik heb er later nooit meer iets van gehoord.

Ook in militaire dienst heb ik bijna opnieuw leren fietsen. Toen ik zo'n twaalf jaar was heeft mijn vader mij fietsen geleerd. Mijn ouders kochten voor mij een tweede hands fiets, een sportief model en ik weet nog dat die fiets oranje van kleur was. Daarmee heb ik leren fietsen, eerst heel langzaam, zodat mijn vader het lopend kon bijhouden en de fiets vasthield aan de bagagedrager. Dat gevoel dat iemand de fiets vast hield had ik echt nodig voor het ontbrekende zelfvertrouwen. We gingen oefenen op het vlakbij gelegen industrieterrein, daar was 's avonds geen verkeer, dus heel verkeersveilig. Heel slim van mijn vader, die liet de bagagedrager soms ongemerkt los. Zo heb ik los leren fietsen. Later ging het beter en kon ik geheel zelfstandig fietsen. Maar veel gebruikte ik die fiets niet, alleen maar als mijn vader en ik op zondagmiddag er op uittrokken. Dan gingen we een paar uur op de fiets weg en gingen meestal de kant van Monnikendam en Volendam op. Niet te ver, want we moesten wel weer op tijd terug zijn, anders werd moeder ongerust. Dat heeft maar een paar jaar geduurd en daarna heb ik nooit meer gefietst. Ik ging met de bus en de tram naar school en de fiets heb ik nooit meer gebruikt. Waar die oranje fiets gebleven is ben ik eigenlijk vergeten. Ruim tien later, heel onverwacht, moest ik opeens weer een fiets gaan gebruiken. Op de kazerne was het gebruikelijk dat er een 'soldaat van de week' aangesteld werd bij toerbeurt. Dan had je een week vrij van alle ander dagelijkse taken, maar moest je een week lang op de 'dagkamer' zitten. Die dagkamer was eigenlijk een soort van receptie en werd bemand door de 'sergeant van de week' en de 'soldaat van de week'. Ook ik kwam daar voor aan de beurt. Wat je te doen kreeg waren de klusjes van alle dag voor het legeronderdeel, dus in mijn geval 120RVC. Dat was de telefoon aannemen, de post sorteren, de bel luiden voor de belangrijke momenten van de dag en ook die bel poetsen met koperpoets. Verder besteedde je de tijd met het doornemen van de stapel met oude tijdschriften, zoals de Panorama, De Revu en de Donald Duck. In mijn beurt van 'soldaat van de week' kreeg ik op zekere dag een belangrijke taak. Ik moest een gedenktegeltje, afkomstig van onze kapitein, gaan afleveren bij de kapitein van één van de omliggende kazernes, zo'n drie kilometer verderop. Hoe moest ik daar komen? Heen en terug lopen zou een uur duren. Dus daarom stelde mijn superieur, de 'sergeant van de week' voor om dat met de dienstfiets te

gaan brengen. Het tegeltje van zo'n 15 bij 15 cm was breekbaar maar ook onverpakt en moest heel afgeleverd worden. De beschikbare dienstfiets was legergroen, had geen versnellingen en geen handremmen zoals ik gewend was, maar een terugtraprem. Meteen realiseerde ik mij dat mijn fietshandigheid te wensen overliet en dat het meer dan tien jaar geleden was dat ik voor het laatst gefietst had. Met het breekbare tegeltje in één hand en de andere hand aan het stuur ben ik zwaar slingerend op pad gegaan. Het zweet brak mij uit. Remmen dorst ik niet, want dan had ik het gevoel meteen om te vallen. Ik voelde een zware druk op mij, als het tegeltje zou sneuvelen door mijn onhandigheid, hoe had ik dan mijn kapitein onder ogen moeten komen? Zwaar ademend en slingerend ben ik bij de naburige kazerne aangekomen en heb het tegeltje bij de legerkapitein af kunnen leveren. Ik heb er maar niet bij verteld hoeveel moeite dat gekost heeft. Later is het met dat fietsen toch wel weer goed gekomen. Na de dienstplicht ging ik naar de HTS in Amsterdam, dat was in 1978. Het was ook in dat jaar dat mijn Oma, van moederskant, overleed. Van de erfenis hebben mijn ouders onder andere twee racefietsen gekocht. Eentje voor mijn vader en een voor mij. Het waren twee identieke Koga-Myata's van het type Gents Luxe in de kleur bruin. Die fiets heb ik nog steeds. In die jaren heb ik daar veel mee gefietst want het was dé methode om daar in Amsterdam Noord mee weg uit de stad te komen. Die fiets is ook meegegaan naar de studentenflat in Enschede en tegenwoordig hangt die aan een paar haken in mijn schuur.

Afzwaaien

Bij het afzwaaien en het persoonlijke afscheidwoordje van mijn kapitein zei hij dat de officieren toch wat moeite met mij hadden gehad, maar uiteindelijk bleek dat ik mijn zaakjes altijd voor elkaar had. Zowat daags daarna begon direct het eerste studiejaar op de HTS. Hiermee werden ook 'de drie van honderdtwintig' voorgoed ontbonden. Na het afzwaaien heb ik Cees en Hans nooit meer gezien. Maar dat hadden we ook zo afgesproken en niemand heeft behoefte gehad om daarop terug te komen.

Als ik terug kijk op de dienstplicht dan is het een periode geweest waarin ik veel geleerd heb. Dan bedoel ik niet alleen het eieren bakken, maar ook praktische vaardigheden. Ik ben daar handiger geworden met gereedschap, praktische zaken zoals bijvoorbeeld touwen knopen. Allemaal dingen die ik vanuit het ouderlijk huis niet meekreeg. Ook met communicatie en sociale contacten heb ik een stap voorwaarts gemaakt, ik kon mij staande houden tussen leeftijdsgenoten en was niet het mikpunt. Daar hadden ze Harry Nak voor. Eigenlijk waren die veertien maanden een lang verblijf in een speeltuin. Er waren ook perioden van afzien en dan heb ik lang niet alles genoemd, maar ook periodes van verrijking van je eigen vaardigheden. Wel moet ik zeggen dat ik er lui geworden ben. Daar kwam ik wel degelijk achter in het eerste jaar op de HTS. Vroeger haalde ik op school goede cijfers zonder veel moeite. Nu op de HTS moest ik er harder voor werken en juist de motivatie om er harder voor te werken ontbrak. Het eerste half jaar haalde ik vele onvoldoendes, daarna ging het wat beter en aan het einde van het eerste jaar zat ik gemiddeld op het cijfer zeven. Veel later is het allemaal goed gekomen, want ik heb het HTS diploma 'cum laude' gehaald.